

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ АПК В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

**КОМАРЧУК О.В., СТ. ВИКЛАДАЧ,
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА (М. ПОЛТАВА)**

Стаття присвячена розробці теоретичної бази і методичних принципів структури виробництва корпоративних підприємств (у тому числі з часткою державної власності), що дає можливість оптимізувати використання ресурсів виробництва АГ з метою підвищення ефективності господарської діяльності в умовах ринкових відносин.

A theoretical framework and methodological principles of the structure of corporate enterprises (including the share of the state), enabling better use of resources of SA to improve the efficiency of economic activities in market economy conditions.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Формування та становлення ринкових відносин в Україні супроводжується неухильним розширенням сфери недержавних форм господарювання – приватних підприємств, різного виду корпоративних формувань, зокрема відкритих і закритих акціонерних товариств.

Основною метою сучасного етапу перетворення в аграрній сфері виробництва є створення високоефективного приватного сектору, всемірний розвиток внутрішньої і зовнішньої конкуренції, підсилення мотиваційних ознак до ефективної праці, забезпечення соціального захисту населення, стійкого розвитку економіки країни шляхом залучення іноземних інвесторів і на цій основі підтримка розвитку різних форм власності, зокрема з корпоративною формою власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробка маркетингових моделей , оптимізації структури виробництва , оптимізації структури фінансових потоків на різних рівнях планування, їх інформаційного забезпечення, завжди привертала увагу вчених –дослідників. У науково-практичному відношенні до цього виняткове значення мають праці вітчизняних вчених О.О. Бакаева, В.А.Кадієвського, С.І.Наконечного та зарубіжних –

А.М.Гатауліна, Я.Жигаря та ін..

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення змісту і функцій корпоративного управління на сучасному етапі та обґрунтування нових методів виробництва для підвищення ефективності їх господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема будь-яких форм управління, включаючи корпоративне, завжди зводилася до питання оцінки ефективності господарської діяльності окремих підприємств. Але стан і характер вимог до корпоративної діяльності на початку ХХІ століття змінилися (існує безробіття, потреби збільшення капіталу тощо), які привели до необхідності зміни акцентів системи обов'язків від колективного національного до регіонального та інтернаціонального. В цих умовах ефективність інституційних механізмів, що забезпечують збільшення корпоративних прибутків, робочих місць, збереження навколишнього середовища, виробництва продукції високої якості значно відстають від корпоративних інтересів. Реалізація таких вимог потребує вдосконалення організаційної структури, формування портфеля ділової активності корпоративних формувань, зокрема, акціонерних товариств (АТ).

Технологія управління персоналом в АТ має охоплювати широкий спектр функцій, передбачити інформаційне, технічне, нормативно-методичне, правове забезпечення системи управління персоналом тощо. Одним із найважливіших є нормативно-методичне забезпечення, що передбачає також застосування в управлінні виробництвом сучасних економіко-математичних моделей і методів оптимізації. Така необхідність обумовлена змінами в механізмах координації, формах власності, цінностях і цілях, що ставлять перед собою акціонерні компанії, та менеджменті, методах і структурах управління, які потребують розробки нових критеріїв оцінки ефективності роботи управлінського персоналу АТ.

До першочергових проблем корпоративного управління треба віднести непрозорість діяльності ВАТ і ЗАТ, що виникає в наслідок недотримання ними вимог щодо розкриття інформації, яка характеризує їх господарську діяльність, неврахування інтересів акціонерів при прийнятті управлінських рішень, а також порушення законних прав та інтересів акціонерів з боку

керівництва АТ.

Своєрідним поштовхом для становлення національної моделі корпоративних відносин став Указ Президента України “Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах”. Ситуацію, що склалася в галузі корпоративного управління слід поліпшувати шляхом розробки і запровадження національних стандартів корпоративної діяльності.

З цією метою, щоб визначити і затвердити такий підхід до управління корпораціями, необхідно врахувати три фундаментальні вимоги реального розвитку економіки :

— для задоволення суспільних і підприємницьких інтересів необхідно знайти такий підхід до проблеми управління корпоративною діяльністю, який би сприяв ринковому розумінню партнерства між підприємством, урядом та суспільством;

— вимоги, поставлені перед корпоративною системою управління, повинні зміцнювати постулат прибутковості та інновацій і диверсифікації агропромислового виробництва;

— необхідно збалансувати корпоративну діяльність, яка впливає із нових масштабів і зрослої ваги підприємства, з національної та регіональної відповідальності за можливі економічні, техногенні наслідки цієї діяльності.

При визначенні змісту і функцій корпоративного управління відзначають, що “управління... великою мірою, але... не винятково, полягає в забезпеченні взаємозв’язку корпорації з інституційним середовищем, у якому вона функціонує. Серед основних завдань управління – є дотримання законності, корпоративна підзвітність та визначення статусу корпорації, зокрема, чітке визначення перед ким і за що корпорація несе відповідальність, хто і за якими нормами повинен нею управляти .

Визначаючи національне середовище, з яким взаємодіють корпорації, можна зробити висновок, що ідентифікація пріоритетних впливів на кожному конкретному відрізку часу має велике теоретичне і практичне значення. Це в першу чергу пов’язано з існуючою в Україні системою законодавчих актів, які регламентують корпоративну діяльність в галузях АПК. Метою регламентації є забезпечення єдності національних і корпоративних цілей функціонування корпорацій.

Такий підхід обумовлює необхідність розробки стратегії функціонування корпоративних підприємств, яка б задовольняла вимоги розвитку і врахувала практичну необхідність операційних витрат на ефективне здійснення корпоративних функцій. Ступінь відповідальності корпорацій має виняткове значення і залежить від того, на якому рівні необхідно дотримуватися законів і існуючих вимог – міжнародному, національному, галузевому.

Економічна ефективність корпоративних підприємств оцінюється за різними показниками: динамікою прибутку, часткою ринку, коефіцієнтом зростання обсягу продажу, співвідношенням заборгованості та власного капіталу, ціною акцій, часткою надходжень від реалізації, що використовується на наукові дослідження, показниками продуктивності праці тощо. Для досягнення стійких показників ефективності виробництва корпоративні підприємства повинні забезпечити функціонування базових напрямків бізнес-діяльності.

Корпоративні підприємства АПК, як свідчить практика, завжди були ефективними в досягненні багатьох суспільних цілей, в першу чергу забезпечення продовольчої безпеки країни. На сучасному етапі проблема полягає в тому, щоб корпоративна діяльність в ринкових умовах відповідала економічним стандартам та стандартам ведення бізнесу, забезпечувала необхідний рівень прибутковості. На сучасному етапі в Україні управління держаними корпоративними правами має два аспекти: державно-правовий та власне корпоративний. Перший – це діяльність державних органів щодо визначення обсягу, напрямків та умов функціонування державних корпоративних прав.

Другий – це управління діяльністю корпорації в межах прав держави, як акціонера.. Саме за своєю природою, своїм визначенням корпоративна власність спрямована на об'єднання капіталів різних власників з метою отримання найбільших прибутків шляхом підприємницької діяльності. Державна ж власність, навіть за умови її входження до корпоративного капіталу, не може позбутися своїх генетичних завдань – забезпечення суспільних потреб. Тому саме щодо управління державними корпоративними правами можуть реально існувати не тільки цільовий дуалізм, а й протиріччя її цілей та мотивів участі у корпорації по відношенню до цілей та мотивів інших власників

.При цьому пріоритетною, безумовно, є перша частина, оскільки саме тут мають визначитися загальні та конкурентні цілі, умови та засади, за якими державна власність має функціонувати у другому контексті як корпоративний суб'єкт. Для діяльності держави, як акціонера, головним критерієм ефективності має бути оцінка того, наскільки успішно реалізуються макроекономічні цілі, які відповідають основним засадам державної політики. При цьому можливу низьку ефективність або навіть збитковість функціонування державної корпоративної власності необхідно визначити допустимим, тим більше, якщо при цьому виконує «функції вбудованого з обсягів державної корпоративної власності, які сьогодні мають місце в економіці України.

Висновки На сучасному етапі держава не визначилася зі своїми пріоритетами в сфері корпоративних прав, не проявляє зацікавленості у масовому залученні капіталів у конкретні галузі АПК. В результаті, капітали в певних сферах конкурують не між собою, а із зовнішнім середовищем, яке для України не досить сприятливе.

В зв'язку з унікальними особливостями функціонування АПК, важливим є оптимізація тенденцій впливу реформ на аграрний бізнес, зокрема оптимізації потенційних можливостей корпоративних підприємств, форм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в умовах формування ринкового середовища і адаптації аграрного виробництва до світових стандартів.

Література.

1. Азізов С.П., Канінський П.К., Скупій В.М. Організація виробництва і аграрного бізнесу в сільськогосподарських підприємствах. - К.ІАЕ, 2002. - С. 116 - 122.
2. Бабіч О.Я. Стратегія розвитку сільського господарства. - 1992. - № 12. - С. 1.
3. Гальперін С.Б., Дорднева М.В., Мішин Ю.В. Механізм аналізу і прогноза діяльності корпоративних систем. - Новг., 2001. - 57с.